

▶ EURÓPAI BERUHÁZÁSI TERV ÉS AZ ESB-ALAPOK

Az Európai Bizottság kiemelt területként mutatta be 2014 végén az európai beruházási tervet⁽¹⁾. A terv célja, hogy további beruházásokkal stimulálja az európai gazdaságot a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében. Az új beruházások előtti út megnyitásához legalább 315 milliárd eurónyi további támogatásra és a közpénzek strukturális felhasználási módjának módosítására is szükség van.

A további kockázati finanszírozást az első pillér, az Európai Stratégiai Beruházási Alap (ESBA) biztosítja. A második pillér a beruházás megvalósítását jelenti a reálgazdaságban – megfelelőbb technikai segítségnyújtás révén. Mindezt számos, a beruházásokat akadályozó tényezőket eloszlató intézkedéssorozattal kell kiegészíteni, hogy valóban egységes piac (a harmadik pillér) jöjjön létre.

A cél az, hogy az ESBA forrásai kiegészítsék az európai strukturális és beruházási alapok (ESB-alapok) forrásait. A beruházási források az egyes projektek szintjén kombinálhatók, azaz egy részük az ESB-alapokból, más részük az ESBA-ból finanszírozható. Az alapok kombinálására vonatkozóan a Bizottság irányítási intézkedéseket fog bevezetni.

Mi a szerepük az ESB-alapoknak az európai beruházási tervben?

A 2014–2020 közötti időszakban körülbelül 450 milliárd eurónyi támogatás válik elérhetővé az ESB-alapok forrásaiból a tagállamok és régiók számára. A kombinált kohéziós, vidékfejlesztési és halászati politikák az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre fordított uniós beruházások legjelentősebb területei.

Az ESB-alapokból finanszírozott programok jelentős mértékben hozzájárulnak a beruházási terv célkitűzéseinek teljesítéséhez. A terv kiegészítő eleme a tagállamok azon kötelezettségvállalása, hogy hatékonyabban használják fel az ESB-alapokat. A terv célja, hogy az ESB-alapokat strukturálva több köz- és összességében magántámogatást tegyen lehetővé a pénzügyi eszközök összehangolt felhasználása nyomán.

Mik az ESB-alapok által támogatott pénzügyi eszközök?

A tagállamokat és a régiókat arra ösztönzik, hogy a pénzügyi eszközöket hatékony és fenntartható módon használják fel. Mindehhez az ESB-alapok által társfinanszírozott program prioritásaira kell összpontosítani a támogatást. A pénzügyi eszközök a pénzügyileg megvalósítható projektek támogatására szolgálnak, azaz olyan projektek támogatására, amelyek elegendő jövedelmet vagy megtakarítást képesek generálni a kapott támogatás visszafizetéséhez.

A pénzügyi eszközöknek legalább négy nagy előnyük van a hagyományos támogatásokkal szemben.

- ▶ Ugyanakkora költségvetési összegből **sokkal több beruházás kezdeményezhető** (emelőhatás).
- ▶ Mivel a pénzügyi eszközök általában magánszereplők, azaz bankok vagy vállalatok meglétére utalnak, **ezért a támogatott beruházás gazdasági megvalósíthatóságát belső ösztönző tényezők is segítik**.
- ▶ A pénzügyi eszközök a visszaforgatható jellegüknek köszönhetően **a programozási időszak lezárulta után is elérhetőek maradnak**.
- ▶ Ezenkívül rugalmas megoldások, és olyan **formában szavatolhatják a támogatást, amely a legmegfelelőbb a beruházás szempontjából** (lásd lejjebb).

Példák a pénzügyi eszközökre

▶ **HITELEK:** vállalkozásoknak vagy magánszemélyeknek folyósítják, és meghatározott ütemezés szerint kell visszafizetni. Támogatott hitelek abban az esetben alkalmazhatók, ha a bankok nem adnak hitelt, illetve nem kínálnak megfelelőbb törlesztési feltételeket (pl. alacsonyabb kamatot, hosszabb futamidőt vagy enyhébb fedezeti követelményeket).

▶ **ÉSZTORSZÁG** Az ERFA által finanszírozott hitelkonstrukcióból több mint 22 ezer lakásból álló, összesen 619 társasház korszerűsítését és felújítását valósították meg, ami jelentős energiamegtakarítást eredményezett és korszerűbb lakókörnyezetet teremtett a lakók számára.

▶ **MIKROHITELEK:** olyan magánszemélyeknek és nagyon kis vállalkozásoknak folyósított hitelek, akik/amelyek sok esetben nem kapnak lehetőséget pénzügyi szolgáltatások igénylésére. Ezeket a hiteleket általában rövid futamidőre folyósítják, és nincs, illetve kevés fedezet bevonására van szükség.

▶ **MAGYARORSZÁG** Az ERFA által finanszírozott, kombinált mikrohitel és támogatások révén több mint 9 ezer bővülő mikro-vállalkozás helyzete javult annak köszönhetően, hogy nőtt a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés.

(1) Európai beruházási terv [COM(2014) 903 final].

HOGYAN MŰKÖDNEK AZ ESB-ALAPOK ÁLTAL TÁMOGATOTT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK?

▶ **KEZESSÉGVÁLLALÁS:** biztosítékot nyújt a hitelezőnek, hogy a teljes tőkeösszeget vagy annak egy részét visszakapja, ha a hitelfelvevő nem tudja visszafizetni a hitelt.

ROMÁNIA Az EMVA által finanszírozott kezességvállalási konstrukció több mint 694 kedvezményezettnek, köztük gazdálkodóknak és vidéki kkv-knak nyújtott garanciát a termelési módszereik javítására, valamint környezetvédelmi és -fejlesztési törekvéseikre. A támogatás ez idáig összesen 10200 munkahely létrehozásához és megtartásához járult hozzá.

▶ **TŐKEINSTRUMENTUMOK:** tőkeberuházást jelent, amelyet a teljes vagy részleges vállalati tulajdonjogért cserébe nyújtanak; a tőkeberuházó bizonyos mértékű vezetési jogot kaphat a vállalatban, és részesedhet a vállalat nyereségéből. Tőkeinstrumentum a kockázati alap, a magvető tőke és az indulási tőke. A megtérülés a vállalkozás növekedésétől és profitabilitásától függ.

NÉMETORSZÁG Az ERFA által nyújtott kockázati tőke-eszköz 45 százalékos kezdő vállalatnak segített felülkerekedni az induló vállalkozásokkal járó nehézségeken, ezenkívül hozzájárult a növekedésükhöz, lehetővé téve, hogy innovatív ötleteket és technológiákat használjanak fel. A kezdeményezés több mint 450 munkahely létrehozását és fenntartását segítette elő.

Hogyan működnek az ESB-alapok által támogatott pénzügyi eszközök?

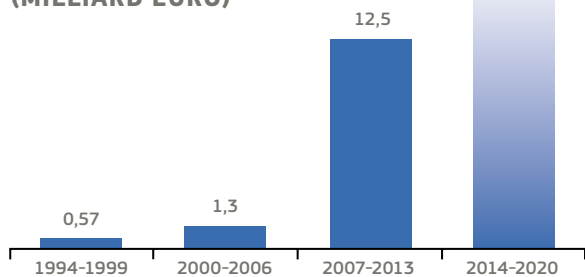
A pénzügyi eszközök forrásnövelése előtt az irányító hatóságoknak értékelniük kell, hogy milyen beruházásokra van szükség, miért kell megvalósítani ezeket a beruházásokat, és kinek kell megtennie a szükséges lépéseket. Előfordulhat például hogy egy adott régió csúcstechnológiájú termékeket gyártó vállalatai például nem jutnak hozzá hagyományos banki finanszírozáshoz, mert a projektjeik túl kockázatosak. Az is megtörténhet, hogy a kisvállalkozások és vállalkozók azért nem kapnak hitelt, mert nem rendelkeznek ügyfélmúlttal az adott banknál, illetve nem tudnak fedezetet bevonni. Az igények alapos elemzését követően ilyen esetben egy vagy több pénzügyi eszköz is létrehozható.

A pénzügyi eszközöket általában azok a nemzeti vagy regionális pénzügyi intézetek (például bankok) kezelik, amelyeket kijelöltek vagy megbíztak azzal, hogy az irányító hatóság nevében kezeljék a pénzügyi eszközöket. Az ESB-alapok által finanszírozott pénzügyi eszközöket ezért gyakran azok az intézetek biztosítják regionális vagy helyi szinten, akik ismerik a pénzügyi támogatásban részesülő kedvezményezetteket.

Támogatás az EU régióinak a több és jobb pénzügyi eszközök felhasználása érdekében

AZ ERFA és az ESZA programjainak részeként nyújtott pénzügyi eszközök köre jelentős mértékben bővült az elmúlt években: mindez földrajzi, pénzügyi és ágazati szempontból egyaránt elmondható. Az európai beruházási tervvel összefüggésben 2014–2020 között további növekedés várható az eszközök révén elérhető összegek tekintetében. Az általános cél, hogy a pénzügyi eszközök felhasználása több mint kétszeresére nőjön.

PÉNZÜGYI NYÚJTOTT, PROGRAMOKHOZ KAPCSOLÓDÓ HOZZÁJÁRULÁSOK (MILLIÁRD EURÓ)

Szilárd és specifikusabb jogszabályi keret

A pénzügyi eszközök szélesebb körben történő felhasználását egy olyan jogszabályi keret támogatja, amely kiterjeszti az említett eszközök alkalmazhatóságát minden típusú, az ESB-alapok részeként megvalósuló (nemzeti, regionális, transznacionális és több tagállamra kiterjedő) programra és mind a tizenegy tematikus célkitűzésre. Az irányító hatóságok is több végrehajtási lehetőséget kapnak, ilyenek például a szabványosított feltételeket nyújtó ún. kész pénzügyi eszközök.

A szilárdabb és specifikusabb jogi keret ezenkívül a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó jogszabály hiányosságait is pótolja, amely bizonyos esetekben túl homályosan fogalmazott. Mindez néhány kedvezőtlen kimenetellel is járt, így például a támogatások holdingalapokban történő parkoltatásával a támogatási időszakra vonatkozó szabályok megkerülése érdekében, anélkül, hogy a pénz elérte volna a reálgazdaságot. Napjainkban új védrendelkezések vannak hatályban: kötelező *ex ante* értékelésnek kell szavatolnia, hogy a pénzügyi eszközök csak akkor jöjjenek létre, ha szükséges, emellett a fokozatos kifizetések biztosítják, hogy további források csak akkor folyósíthatók, ha az előzőeket reálgazdasági beruházásokban használták fel. A teljesítményalapon nyújtott díjazással még inkább ösztönzik az alapok kezelőit, hogy a beruházásokra mihamarabb sor kerüljön.

A FI-COMPASS INDULÁSA

A fi-compass szolgáltatást az Európai Bizottság és az Európai Beruházási Bank hozta létre január 19–20-án egy nyilvános brüsszeli konferencia keretében, amelyen több mint 400 irányító hatóság, pénzügyintézet és egyéb érdekelt fél jelent meg.

A Bizottság és az EBB közötti partnerséget **Jyrki Katainen**, az Európai Bizottság alelnöke és **Wilhelm Molterer**, az Európai Beruházási Bank alelnöke képviselte. A két alelnök kifejezte az iránti elkötelezettségét, hogy közösen felügyeljék az ESB-alapok által támogatott pénzügyi eszközök növekedését, egyúttal az európai beruházási terv középpontjába helyezték a fi-compass szolgáltatást.

A konferencia fő témája az volt, hogyan egészíthetik ki a pénzügyi eszközök az európai strukturális és beruházási alapok keretében nyújtott támogatásokat.

A gyakorlati tanulás mellett a pénzügyi eszközök „úttörőinek” szakértelme és sikertörténetei is jelentős hangsúlyt kaptak. Hét nemzeti és helyi hatóság mutatta be esettanulmányait, amelyek az adminisztratív akadályok leküzdésére, a megfelelő partnerségek kialakítására és a 2007–2013 közötti időszak sikeresen megvalósított beruházási projekteire világítottak rá.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ
www.fi-compass.eu

▶ Jyrki Katainen, az Európai Bizottság alelnöke (jobbra) és Wilhelm Motlterer, az Európai Beruházási Bank alelnöke (balra) a fi-compass bemutatásakor.

Technikai tanácsadás: fi-compass

Az új fi-compass segítséget és tanácsadói szolgáltatásokat nyújt az irányító hatóságok és a többi érdekelt fél számára. A szolgáltatások célja, hogy a hatóságok és az érdekeltek hozzájuthassanak az ESB-alapok által támogatott pénzügyi eszközök részeként elérhető lehetőségekhez. A fi-compass az európai beruházási terv tanácsadói hálózatának is fontos eleme lesz.

A fi-compass az Európai Bizottság és az Európai Beruházási Bank partneri együttműködéséből jött létre. Olyan egyedi szolgáltatás, amely minden európai strukturális és beruházási alapra, valamint az összes tematikus célkitűzésre kiterjed. Ezért felváltja a 2007–2013 közötti programozási időszakban használt sikeres technikai segítségnyújtási kezdeményezéseket: a vállalkozásokat segítő JEREMIE-t, a városfejlesztési beruházásokat támogató JESSICA-t és a mikrofinanszírozással foglalkozó JASMINE-t.

A fi-compass horizontális területe

A fi-compass horizontális területe fokozatosan fejleszteni fogja és megosztja az ESB-alapok által támogatott pénzügyi eszközök végrehajtásához szükséges szakértelmet, és valamennyi olyan irányító hatóság számára hasznos lesz, amelyek az ESB-alapok irányításával foglalkoznak. Gyakorlati tudással és oktatóeszközökkel, így például útmutatókkal, rövid ismertetőkkel, e-tanulási modulokkal, személyes képzési szemináriumokkal és hálózatépítési rendezvényekkel segíti a hatóságok munkáját.

A fi-compass multiregionális területe

A fi-compass multiregionális területe a pályázati felhívások alapján legalább két irányító hatóság által irányított, legalább két tagállamot érintő projekteknek nyújt uniós finanszírozást. A támogatás az érintett régiók közös beruházási igényére szabott, az ESB-alapok által támogatott pénzügyi eszközök lehetséges felhasználására vonatkozó értékelést célozza. Az értékelés jellemzően előkészítő jellegű tevékenységekből, például piaci elemzésből és a pénzügyi eszközök lehetséges megtervezéséből fog állni – elsősorban olyan konkrét tematikus területeket érintve, mint a romák befogadását segítő intézkedések vagy a makroregionális stratégiai területek. A multiregionális pályázatokat érintő projektek egyedülálló együttműködési lehetőséget fognak nyújtani a különböző tagállamok irányító hatóságai számára, a kölcsönös tanulás jegyében egyúttal lehetővé teszik a pénzügyi intézetek közötti együttműködést.

▶ TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

A fi-compass horizontális területével kapcsolatban a 2015. évi munkaprogramban olvashatók további információk, amelyek – a pályázati felhívások híreivel együtt – a fi-compass multiregionális területével foglalkozó menüpontban, a következő címen érhetők el: www.fi-compass.eu